

[Finansministeren.]

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale forslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:¹

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om straf for folkedrab.

Valgt blev: *K. Axel Nielsen, Alsing Andersen, Th. Carlsen, Boye Hansen, Jens Hansen, Frode Jakobsen, Ravn, Edel Saunte, Helga Pedersen, Henry Christensen, N. Chr. Christensen, Henry Hansen, Østergaard, Rastig, Bøgholm, Bruun de Neergaard og Else Zeuthen.*

Den følgende sag var:

Tredie behandling af forslag til lov om tobaksafgifter.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 2973.

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ordføreren (Poul Hansen [Kalundborg]): Siden anden behandling har udvalget holdt et møde og drøftet et lille problem, der var dukket op. Det drejer sig om, at nogle få grossister ifølge den hidtil gældende lovgivning har haft adgang til selv at banderolere cigaretter og røgtobak. Med det foreliggende lovforslags vedtagelse falder denne adgang bort, idet dog de pågældende stadig kan lade fremstille de særmærker, de måtte ønske. Spørgsmålet var, om man kunne lade de pågældende grossister bevare den nævnte adgang. Der var imidlertid i udvalget enighed om, at dette ville passe meget dårligt ind i den nye lovs hele system med kontrol o. s. v., og den højtærede finansminister gav da tilsagn om, at der på grundlag af lovens dispensationsbestemmelser indrømmes de pågældende grossister en 3-årig overgangstid til afvikling. Derefter må det have sit forblivende med den nye lovgivnings bestemmelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 143 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Man gik derefter til:

Tredie behandling af forslag til lov om tillæg til lov om opførelse af arbejderboliger på landet. (Vedrørende ejerskifter).

(Anden behandling findes i tidenden sp. 2552; udvalgets tillægsbetænkning findes i tillæg B. sp. 211).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ordføreren (Bladt): Udvalget har holdt et møde mellem anden og tredie behandling og indstiller lovforslaget til vedtagelse i den skikkelse, det fik ved anden behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 152 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den følgende sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om jordfordeling mellem landejendomme.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1909; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 221).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredie behandling sattes til forhandling under eet.

Ordføreren (Teichert): Som det fremgår af betænkningen, har udvalget holdt 5 møder. Den højtærede landbrugsminister har deltaget i et par af dem for at besvare de stillede spørgsmål. Professor, dr. phil. Niels Nielsen, der leder undersøgelserne for samarbejdsudvalget i Tøndermarsken, har været tilkaldt for på grundlag af det meget omfattende materiale, der er udarbejdet, at belyse de forskellige beliggenhedsforhold og ejerforhold i de områder, hvor vanskelighederne er størst. Der er i udvalget givet udtryk for betænkelighed ved de store omkostninger, der er forbundet med jordfordelingsarbejdet, og fra en enkelt side er der udtrykt betænkelighed ved bestemmelsen i lovforslagets § 3, stk. 3. Vi mener dog, at de foreslåede ændringer er absolut nødvendige for at lette kommissionerne arbejdet med at få de bedst mulige resultater frem, og at de samtidig vil bevirke en nedsættelse af omkostningerne pr. ha omlagt areal.

Udvalget er enigt om at indstille lovforslaget til vedtagelse uforandret.

Heick: Forslaget til lov om en bedre jordfordeling mellem landejendomme har som nævnt været indgående drøftet i udvalget, og mit parti har indtaget det standpunkt, at en lovgivning efter forslaget retningslinier fortsat er påkrævet. Vi bør fra lovgivningsmagtens side tilstræbe at lægge det sådan tilrette, at dansk landbrug kan arbejde med så lave produktionsomkostninger som muligt.

Overfor det foreliggende lovforslag har vi tre betænkeligheder. For det første er vi betænkelige ved med den i § 3 foreslåede udvidelse at gå ejendomsretten for nær ved at forhøje tvangsandelen for en modvillig lodsejer fra 15 til 25 pct. Vi har vor anden betænkelighed deri, at vi ved at yde tilskud til byggeri ved udflytning af en ejendoms bygninger som foreslået i lovforslagets § 10, stk. 4, belaster statskassen unødigt hårdt. For det tredje er vi ængstelige for, at omkostningerne, herunder særlig administrationsomkostningerne, skal blive uforholdsmæssigt store i forhold til de resultater, der kan opnås. Vor bekymring med hensyn til dette sidste blev øget, da vi i udvalget fik oplyst, at lovens hidtidige praktisering har kostet staten 290 kr. pr. fordelt ha jord. Men vi må indrømme, at dette tal sandsyn-

ligvis i realiteten er for stort, idet der heri indgår omkostningerne ved en række sager, som ikke er færdigbehandlet, beløb, som altså kan siges at indgå på omkostnings-siden, medens de ikke tæller med på regnskabets anden side. Den højtærede landbrugsminister meddelte i udvalget, at han ville tage spørgsmålet om lovens administration op til drøftelse med de pågældende administrationschefer, og vi ønsker ministeren alt muligt held i disse forhandlinger. Men det står dog for mig sådan, at den bedste måde at nedbringe omkostningerne pr. ha på er at fremskaffe mange ha jord at fordele dem på. Derfor kan vi give vor tilslutning til lovforslaget i dets helhed, herunder til de i § 10 og andre steder foreslåede udvidelser, hvorved statens økonomiske tilsvær øges.

Vi kan hermed også give tilslutning til lovforslagets § 3, stk. 3, hvorefter statens myndighedsområde overfor en lodsejer øges fra 15 til 25 pct. Det er min tro, at der herigennem — med samme indsats — er skabt mulighed for betydeligt større resultater, end den nuværende lov rummer mulighed for, men for at opnå virkelige fremskridt kræves der god vilje fra lodsejernes side. Det må også blive en almindelig indstilling, at sagerne ikke forsinkes unødigt, at vi ikke ved unødigt forsinkelse er med til at bringe samfundets udgifter på dette område altfor højt i vejret. Det er min opfattelse, at der ofte medgår unødigt lang tid til forhandling om bestemte sager mellem de mange instanser indenfor landbrugsministeriet, som skal have sagerne til udtalelse inden sagernes endelige afgørelse; jeg tænker her på jordfordelingssekretariatet, statens jordlovsudvalg og matrikelkontoret. Jeg henstiller, at man også her fører de indbyrdes forhandlinger sådan, at sagerne forsinkes mindst muligt.

Ved første behandling og i udvalget har vi drøftet de problemer, som opstår, når bestående landbrug indenfor bysamfund nedlægges. Jeg mener selvfølgelig, at vi som helhed fortsat skal håndhæve den praksis, at landbrug, der er af en sådan størrelse, at de kan give rimelige levevilkår for en familie ved almindelig landbrugsmæssig udnyttelse, skal forlanges opretholdt som selvstændige landbrug; men der udvises efter min mening unødigt hård modvilje i

[Heick.]

landbrugsministeriet — eller måske er det specielt i jordlovsudvalget — mod nedlæggelse af de efterhånden for små brug, der ligger i vore byer. Hvor en sådan nedlægning kan fremme en rationel fordeling mellem øvrige lodsejere, vil jeg henstille, at man tager så praktisk på tingene som muligt — vi må jo tage konsekvensen af, at vi lever i mekaniseringens tidsalder.

Vi havde i udvalget besøg af professor Niels Nielsen, som gav en redegørelse for de særegne jordfordelingsproblemer, vi har i visse egne i Sønderjylland. Et led i disse oplysninger var en oversigt, der viser, hvordan jorderne ejes af forskellige statsborgere omkring grænsen, og det fremgik af disse oplysninger, at ikke ubetydelige arealer langs grænsen ejes af tyske statsborgere, boende i Tyskland. Dette har indtil nu været opvejet af, at arealer syd for den nuværende grænse ejes af danske statsborgere, boende på den danske side af grænsen. Jeg vil her gøre opmærksom på, at vi måske står overfor en ændring i disse forhold. Syd for grænsen opkøber man som et led i det såkaldte „Program Nord“ ved hjælp af tyske statsmidler jord med en bedre jordfordeling for øje, og derved sker der også opkøb af den jord, som ejes af danske statsborgere. Det er der i og for sig intet fornuftigt at indvende imod fra dansk side, men jeg gør blot opmærksom på, at jordprisen på sydsiden af den dansk-tyske grænse ligger betydeligt højere, vel omkring dobbelt så højt, end jordprisen på nordsiden af den dansk-tyske grænse — et forhold, som selvfølgelig er betinget af de toldmæssigt forskellige vilkår, som de to landes landbrug nu engang lever under; men det bevirker, at den jord, som danske statsborgere ejer på sydsiden af grænsen, nu i stort omfang opkøbes — og det til priser, som efter en skønmæssig vurdering ofte ligger på omkring 6—8 gange den grundværdi, de pågældende jorder ville have, hvis de lå på den danske side af grænsen. Vi må derfor imødesee, at der efterhånden bliver meget få danske statsborgere,

som ejer jord syd for den dansk-tyske grænse, medens der vil være et betydeligt antal tyske statsborgere, som ejer jord nord for denne grænse.

Jeg ser ikke, at der for tiden er mulighed for gennem lovgivningen at rette dette forhold op, og det er også et spørgsmål, om det i og for sig for øjeblikket giver nogen grund til ængstelse, men jeg har fundet det rigtigt at gøre opmærksom på det ved denne lejlighed, ligesom jeg ønsker at henlede opmærksomheden på, at det, hvis tyske statsborgeres jord tilbydes danske statsorganer til opkøb, må være i dansk interesse, at den pågældende jord købes.

Fibiger: Jeg udtalte ved første behandling, at jeg anså det for at være af stor betydning, at denne lovgivning føres videre. Jeg havde en enkelt indvending, og den drejede sig om, hvorvidt man kunne forhøje den procent, hvormed en lodsejer kan forpligtes til at indgå i en jordfordelingsplan, fra 15 til 25. Men efter at vi har drøftet forholdene i udvalget og dér har fået oplyst, at det ikke i de tilfælde, hvor jordfordeling har fundet sted, har været nødvendigt at anvende magt, har jeg ikke ønsket at stille ændringsforslag på dette punkt, men kan tiltræde lovforslaget, som det fremtræder nu.

Der har været talt en del om administrationsudgifterne, og tallene lyder måske lidt voldsomt; men jeg tror ikke, det er det rigtige tal pr. hektar, man har fået frem. En mængde arealer er blevet undersøgt, uden at projekterne er kommet til udførelse, og det har medført administrationsomkostninger. Jeg er selvfølgelig enig i, at man bør holde administrationsomkostningerne nede så meget som muligt, men det er klart, at noget må det koste, for der er mange forhandlinger at føre, og mange mennesker skal sættes ind på sagen og i forhandlingerne, for at en jordfordeling kan føres igennem; det må koste meget, det er klart, men jeg tror også, den højtærede landbrugsminister og jordlovsudvalget er indfortstæet med, at

[Fibiger.]

man må sørge for at holde omkostningerne så langt nede som muligt.

Alfred Jørgensen: Når jeg har bedt om ordet ved anden behandling af forslag til lov om jordfordeling mellem landejendomme, er det, fordi jeg ikke har haft lejlighed til at følge udvalgets arbejde og derved få svar på spørgsmål, jeg tidligere har stillet. Ved lovforslagets første behandling udtalte jeg betænkelighed ved bestemmelsen i lovforslagets § 3, stk. 3, hvorefter den andel, med hvilken en lodsejer kan forpligtes til at gå med i en jordfordelingsplan, forhøjes fra 15 til 25 pct. af hans ejendom. De bemærkninger, som den højtærede landbrugsminister fremsatte i den anledning, og den enighed, der er opnået i udvalget på dette punkt, tager jeg imidlertid til efterretning.

Dernæst udtalte jeg min betænkelighed ved de omkostninger, der vil følge med lovens praktisering, og jeg stillede herunder den højtærede landbrugsminister et spørgsmål, som jeg bad om at få besvaret ved anden behandling. Jeg skal tillade mig at gentage dette spørgsmål. Det drejer sig om lovforslagets § 10, stk. 3, der handler om byggelån, der kan ydes efter forslaget. Disse lån forrentes efter forslaget med 4 pct., og $\frac{2}{5}$ af lånets beløb kan ydes rentefrit. Her er det, jeg til vurdering af lovforslagets økonomiske konsekvenser vil spørge den højtærede landbrugsminister, om det hidtil har været praksis at yde de $\frac{2}{5}$ af lånet rentefrit eller det kun har været praktiseret i undtagelsestilfælde. Hvis dette sidste er tilfældet, kan man jo tillægge det mindre betydning, men hvis det er reglen, at de $\frac{2}{5}$ af lånet ydes rentefrit, vil det som tidligere nævnt bringe den effektive rente ned på 2,4 pct. Når hertil kommer den nye bestemmelse i § 10, stk. 4, hvorefter $\frac{1}{5}$ af lånet kan ydes som rent tilskud, vil den effektive rente i dette tilfælde bringes helt ned på 1,9 pct.

Med hensyn til lovforslagets almindelige tendens, der tager sigte på en rationalisering og bedre udnyttelse af landets jord, kan jeg tilsige mit partis velvilje og støtte.

Landbrugsministeren (Smørum): Ved lovforslagets første behandling blev der rejst

forskellige spørgsmål, som jeg gerne vil knytte nogle bemærkninger til.

Det ærede medlem hr. Fuglsang bad mig om at oplyse, hvor meget jordfordelingsarbejdet koster staten, f. eks. pr. omlagt hektar. Jeg kan oplyse, at de 111 planer, der i tiden fra 1. januar 1950 til 21. januar 1955 er godkendt af jordfordelingskommissionerne, kan anslås til at omfatte ca. 11 000 ha. Omkostningerne til landinspektør- og sagførerbistand samt gebyrer til det sønderjyske matrikelvæsen har andraget gennemsnitlig 90 kr. pr. ha omlagt jord. Hertil kommer, som jeg gjorde opmærksom på i udvalget, udgifterne til jordfordelingskommissionernes og jordfordelingssekretariatets administration.

Det ærede medlem hr. Alfred Jørgensen var inde på spørgsmålet om praksis med hensyn til inddrivelse af tilskud til landinspektør- og sagføreromkostninger. Herom kan jeg oplyse følgende.

I sager, der berigtiges ved jordfordelingssekretariatets foranstaltning, benytter sekretariatet i et vist omfang bistand af lokale sagførere og landinspektører og betaler de dermed forbundne omkostninger. I de mindre jordfordelingssager, der berigtiges ved parternes foranstaltning, men hvor matrikelmyndighederne anmodes om at attestere jordfordelingens hensigtsmæssighed, således at der opnås stempel- og gebyrfrighed for de nødvendige dokumenter, søges hyppigt om tilskud til sagfører- eller landinspektørbistand. Kan matrikelmyndighederne attestere, at jordomlægningerne har jordfordelmæssig værdi, ydes som regel tilskud svarende til 50 pct. af landinspektørudgifterne, medens der ikke ydes tilskud til sagførerbistand. Der er således ikke, som det ærede medlem var inde på, tale om, at disse tilskud kun anvendes til lodsejere, for hvem fordelene ved jordfordelingen kan synes tvivlsomme.

Det ærede medlem hr. Alfred Jørgensen spurgte endvidere, hvad meningen var med ordvalget i forslaget § 8, stk. 7, der omhandler tilskud til særlige foranstaltninger, der undtagelsesvis er påkrævet til gennemførelse af en hensigtsmæssig jordfordelingsplan i tilfælde, hvor ombytningsværdien har måttet ansættes uden hensyntagen til særlige forhold. Den ombytningsværdi, der her er tale

[Landbrugsministeren.]

om, fastsættes efter reglerne i lovforslagets § 2, stk. 3 og stk. 4, på et tidligt stadium af sagen og udgør derefter grundlaget for fastlæggelsen af størrelse, godhed og beliggenhed af de arealer, der tilkommer de enkelte lodsejere i stedet for de arealer, der af gives. Dette grundlag ændres ikke senere under sagens behandling, idet denne ombytningsværdi er en meget vigtig forudsætning for lodsejernes tiltrædelse af jordfordelingerne og følgelig ikke bør laves om, efter at den foreløbige plan er tiltrådt. Undtagelsesvis kan senere ændringer i planen, hvorved en lodsejer får en anden lod end den, der oprindeligt var tiltænkt ham, medføre en forringelse for den enkelte lodsejer, f. eks. hvis den nye lods beliggenhed i forhold til hans øvrige jord gør det nødvendigt for ham at sløjfe et dige, som han ikke havde behøvet at fjerne efter den oprindelige plan. I et sådant tilfælde er den oprindelige ombytningsværdi fastsat uden hensyn til de særlige forhold for denne lodsejer, og det kan ud fra billighedshensyn være påkrævet at yde ham en godtgørelse for denne ulempe.

Endelig spurgte det ærede medlem hr. Alfred Jørgensen, om det hører til undtagelserne, at der indrømmes rentefrihed for $\frac{2}{5}$ af byggelånene. Jeg kan herom oplyse, at der i perioden fra 1. januar 1950 til 21. januar 1955 er bevilget 30 byggelån, heraf 20 med $\frac{2}{5}$ rentefrihed. Den samlede lånesum andrager 1 125 800 kr. og det rentefri beløb 324 320 kr.

Jeg takker udvalget for den saglige og fordragelige forhandling, vi havde der. Jeg deler de betænkeligheder, der fra forskellig side har været fremført med hensyn til administrationsomkostningerne, og jeg vil, som jeg gav tilsagn om i udvalget, ved forhandling med de pågældende administrationschefer og på anden måde, såvidt det er muligt, søge at få disse administrationsudgifter nedsat. Det er rigtigt, som medlemmer af jordlovsudvalget, der jo kender dette arbejde, har gjort opmærksom på, at det er ikke nemt at få disse udgifter bragt ned, for det er et meget kompliceret arbejde, som medfører mange forhandlinger. Til gengæld er det, som det også er nævnt fra forskellig side, et meget nyttigt arbejde, der her udføres. Det er jo i vore dage en tvivlsom forretning at drive landbrug, når man

har sin jord liggende på 6—7 forskellige steder.

Jeg takker for den enstemmige tilslutning til lovforslagets gennemførelse i det høje ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1—14 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Da der ikke til anden behandling forelå ændringsforslag, foreslår jeg, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om børnetilskud.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2781; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 395).

Udenfor betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af Petra Petersen, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen:

Til § 2.

1) Paragraffen affattes således:
„Tilskuddet udgør 300 kr. pr. barn og udbetales kvartalsvis ved socialministeriets foranstaltning gennem kommunerne til den berettigede, i reglen moderen.“

Til § 3.

2) Paragraffen udgår.

Til § 4.

3) I 2. linie efter ordet „indkomst“ tilføjes: „, ligesom det heller ikke må medtages ved det statistiske departements kvartalsvise beregning af detailpristallet.“

Til § 8.

4) Paragraffen udgår.